

Проаналізовано рівень оплати праці педагогів, житлові умови, пенсійне забезпечення, а також участь держави, земств і сільських громад у фінансуванні початкової освіти. Okремо висвітлено проблеми кадрового забезпечення, професійної підготовки вчителів, особливо в сільській місцевості, та вплив соціально-економічних чинників на плінність педагогічних кадрів. На основі статистичних даних, нормативно-правових актів і архівних матеріалів зроблено висновок про суперечливий характер державної освітньої політики, яка поєднувала декларування високого соціального статусу вчителя з недостатнім матеріальним забезпеченням і складними умовами праці.

Ключові слова: матеріальне забезпечення, освіта, реформа, соціальний статус, учительство, шкільна освіта.

Дата надходження статті до видання: 20.04.2026 р.

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 03.05.2026 р.

Дата публікації: 29.05.2026 р.

УДК 378.018.43:005.6

DOI 10.31865/2077-1827.2(110)2026.361703

EDUCATIONAL AND METHODOLOGICAL SUPPORT FOR THE QUALITY ASSURANCE OF DISTANCE LEARNING IN HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS OF UKRAINE: ESSENCE AND STRUCTURE (THE EARLY 21ST CENTURY)

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ У ЗВО УКРАЇНИ: СУТНІСТЬ І СТРУКТУРА (ПОЧАТОК XXI СТОЛІТТЯ)

Дмитро Бутенко

здобувач 2 курсу третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти освітньої програми «Освітні, педагогічні науки»
E-mail: pepsi53233@gmail.com
ORCID 0009-0005-6956-9574
ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет», Україна

Dmytro Butenko

getter of the 2st year of the third (educational and scientific) level of higher education of the educational program “Educational and Pedagogical Sciences”
E-mail: pepsi53233@gmail.com
ORCID 0009-0005-6956-9574
SHEI “Donbas State Pedagogical University”, Ukraine

ABSTRACT.

The article reveals the essence and structure of educational and methodological support for the quality of distance learning in higher education institutions of Ukraine. It is noted that educational and methodological support (EMS) for the quality of the

educational process is an integrated, structurally organized pedagogical system that combines regulatory, content, methodological, technological, and digital components of the educational process. It ensures the design, organization, and implementation of learning based on competency-based and activity-based approaches, aimed at achieving the learning outcomes defined by higher education standards, developing general and specialized competencies of learners, and ensuring the compliance of the educational process with quality criteria and academic integrity. Attention is drawn to the fact that the EMS of distance learning for students includes: the syllabus of the academic discipline, educational and methodological materials for lectures, instructional and methodological materials for practical (seminar, laboratory) sessions, instructional and methodological materials for independent work, methodological guidelines for term papers (master's projects), materials for student knowledge assessment, instructional materials for evaluating learning outcomes, instructional materials for distance supervision of the discipline, and didactic materials. It is concluded that EMS, as a key factor in ensuring the quality of distance learning, is a systematically organized set of regulatory, educational-methodological, didactic, and digital resources that defines the content, structure, technologies, and tools for implementing the educational process. It ensures the integrity, manageability, effectiveness, and compliance with established standards and expected learning outcomes, functions as a mechanism for quality assurance through the digital learning environment, provides algorithmic support for learners' cognitive activities, systematic online monitoring of learning outcomes, and prompt adjustment of the educational process according to higher education standards and professional environment requirements.

Key words: *educational and methodological support, distance learning, higher education institution, quality assurance, structure of educational and methodological support.*

Актуальність теми. З огляду на сучасні виклики та потребу прискорення соціально-економічного розвитку держави, перед вищою освітою України постають якісно нові, стратегічні завдання. Ідеться не лише про адаптацію до змін, а й про системне оновлення національної освітньої моделі як ключового чинника формування свідомих, відповідальних, компетентних і конкурентоспроможних громадян. Вища школа має відігравати провідну роль у цьому процесі, відроджуючи та зміцнюючи інтелектуальний потенціал країни.

Особливої ваги набуває питання якості в контексті євроінтеграційних процесів та імплементації стандартів Європейського простору вищої освіти. Українські ЗВО мають забезпечувати відповідність освітніх програм сучасним вимогам, прозорість процедур оцінювання та орієнтацію на результати навчання. Це передбачає створення цілісного комплексу навчально-методичного інструментарію, спрямованого на забезпечення ефективності освітнього процесу, критеріїв якості електронних освітніх ресурсів, підвищення цифрової компетентності викладачів і здобувачів, розвиток внутрішніх систем забезпечення якості освіти.

У зв'язку із цим особливого значення набуває поява дистанційної освіти як закономірного етапу розвитку й адаптації освіти до сучасних умов, розроблення електронних навчальних комплексів, які забезпечують

систематизацію, структурування та наочне представлення навчального матеріалу. Такі ресурси сприяють підвищенню якості засвоєння знань, оптимізації освітнього процесу та його відповідності сучасним вимогам інформаційного суспільства. У таких реаліях саме якісне навчально-методичне забезпечення стає ключовим чинником збереження безперервності освітнього процесу та дотримання стандартів вищої освіти.

Отже, дослідження сутності й особливостей навчально-методичного забезпечення якості дистанційного навчання у ЗВО України є досить актуальним. Воно уможливорює визначити ефективні підходи до створення, оновлення та впровадження методичних матеріалів, що забезпечать стабільність, гнучкість і результативність дистанційної освіти в сучасних умовах та підготовку фахівця, здатного до успішної професійної самореалізації та професійної мобільності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Сучасні науковці вживають поняття «дистанційна освіта (distance education)», «дистанційне навчання (distance learning)», «електронна освіта (e-education)», «електронне навчання (e-learning)», «навчання на відстані» тощо. Зауважимо, що в науково-педагогічній літературі терміни «дистанційне навчання» та «дистанційна освіта» почасти вживають як синоніми. Суголосні з думкою Л. Гаврілової та Ю. Катасонової, що ці поняття суттєво відрізняються один від одного так само, як загальнопедагогічні поняття «навчання» й «освіта», а поняття «дистанційна освіта» є ширшим за «дистанційне навчання», що не виключає можливості використання цих понять як синонімічних (Гаврілова, & Катасонова, 2017), та О. Муковіз, який зазначив, що дистанційне навчання є наслідком дистанційної освіти, бо освітній процес контролюють викладачі й освітні установи, а за навчання відповідає здобувач (Муковіз, 2012).

Загальнотеоретичним питанням дистанційної освіти та супровідним поняттям щодо стану, форм, методів, засобів, принципів організації, специфіки побудови та реалізації, перспектив розвитку присвячено праці:

– зарубіжних учених (Ч. Ведемейєр, Т. Бейтс, М. Бейнтон, Р. Гаррісон, Б. Гольмберг, Р. Деллінг, Д. Кіген, Т. Кларк, Дж. Коумі, М. Мур, Г. Ператон, О. Петерс, Г. Рамбл, М. Сімонсон, Д. Сьюарт, М. Томпсон, Б. Холмберг, Д. Шейл та ін.), які запропонували багато теорій дистанційного навчання (автономії та незалежності, взаємодії та комунікації, комунікації та керування студентом, індустріалізації викладання, реінтеграції актів викладання та вивчення, еквівалентності дистанційного навчання, тривимірної теорії дистанційного навчання, інтегрованої моделі дистанційного навчання) та зазначили, що на їх зміст впливають суспільство, політика, економіка та технології;

– вітчизняних учених (Н. Беседін, В. Биков, Л. Гаврілова, Є. Долинський, Л. Значенко, О. Кареліна, В. Кремень, В. Кухаренко, Н. Морзе, М. Мокрієв, О. Огієнко, Є. Полат, О. Рибалко, Н. Сиротенко, Я. Топольник та ін.), які розглянули традиційне дистанційне навчання (яким є заочне навчання), е-дистанційне навчання (характеризується синхронною та асинхронною взаємодією між учасниками й організаторами освітнього процесу), психологопедагогічні засади, організаційні аспекти, переваги та недоліки, засоби створення дистанційного навчання та підкреслили, що зазначене навчання «є

сучасним надбанням науки, техніки та педагогіки» (Огієнко, 2012).

Аналіз досліджень зарубіжних і вітчизняних учених щодо дистанційного навчання уможливорює підкреслити певну різницю між векторами організації наукових пошуків. Так, українські науковці зосереджені на процесі дослідження змісту та практики використання дистанційних технологій в освіті, іноземні вчені приділяють більше уваги оцінюванню доцільності й ефективності цифровізації освітнього процесу. О. Кошелева, О. Кравчук, О. Цисельська наголосили, що наразі змінюється парадигма в процесі дослідження проблематики використання дистанційного навчання з теоретико-методологічних аспектів відповідного феномену (зміст та принципи, система, структура та методи пізнання об'єкта уваги тощо) на суто практичні особливості його функціонування та розвитку (умови ефективності використання, оцінювання ефекту від запровадження тощо) (Кошелева, Кравчук, & Цисельська, 2022).

Вивчення наукових поглядів сучасних учених показало, що забезпечення якості дистанційного навчання в закладах вищої освіти є актуальною темою, що привертає значну увагу вітчизняних дослідників, зокрема Є. Бойко, К. Доня, О. Ташкінова вивчали оцінку якості організації дистанційного навчання студентів, С. Головка, О. Кошелева, О. Кравчук, С. Науменко, О. Цисельська – забезпечення якості вищої освіти в умовах дистанційного навчання, З. Дудар, І. Ревенчук – якість дистанційної освіти, її проблеми та розв'язання, А. Заболоцький – проблему якості дистанційного навчання, Н. Юдіна – формування стандартів якості дистанційної освіти в інформаційному суспільстві, В. Яценко – концептуальні принципи оцінки якості дистанційного навчання тощо.

Зазначимо, що різні аспекти проблеми навчально-методичного забезпечення в закладах вищої освіти досліджували Я. Болюбаш, В. Луговий, І. Степанець (навчально-методичне забезпечення освітнього процесу у ЗВО), Н. Гринюк, Г. Гунда, О. Дабагян (підходи до формування системи навчально-методичного забезпечення), О. Жорнова, О. Коляновський (нові підходи під час навчально-методичного забезпечення освітнього процесу), В. Замороцька, Л. Кідіна, С. Кучер, В. Кушнір, Ф. Левченко, Т. Слободянюк (місце навчально-методичного забезпечення в освітньому процесі підготовки майбутнього фахівця), І. Мельник, М. Поліщук (удосконалення навчально-методичного забезпечення студентів у ЗВО України), Н. Савельєва (навчально-методичне забезпечення освітніх компонентів), М. Савчин (дидактичні засади розробки навчально-методичного комплексу), С. Шевчук (роль комплексного методичного забезпечення в освітньому процесі професійної підготовки кваліфікованих фахівців) та ін.

Про особливості, важливість навчально-методичного забезпечення якості дистанційного навчання у ЗВО України наголошено в дослідженнях С. Антошук, В. Гравіта (основи організації дистанційного навчання в післядипломній педагогічній освіті), О. Буйницької (використання електронних навчально-методичних комплексів у процесі фахової підготовки студентів), В. Глазової, О. Мокрогуз, В. Пономаренко (педагогічний дизайн як необхідна умова ефективного дистанційного курсу), П. Стефаненко (теоретичні й методичні засади дистанційного навчання у вищій школі), В. Кухаренко, О. Рибалко, Н. Сиротинко (дистанційне навчання: умови застосування), Л. Васильченко, В. Шевченко (дистанційне навчання: науково-методичне забезпечення),

Л. Ляхощької, О. Самойленко (науково-методичні засади організації навчального процесу під час підвищення кваліфікації керівних кадрів за очно-дистанційною формою навчання), М. Носкової (методичні особливості організації очно-дистанційного курсу для педагогічних працівників із використанням Google-сервісів), В. Попова (методичні особливості навчальних матеріалів для дистанційного навчання), В. Юнчик (методичні особливості дистанційного навчання) та ін.

Отже, у працях учених розкрито теоретичні та практичні основи організації дистанційного навчання, навчально-методичне забезпечення якості дистанційної освіти, проте вважаємо за доцільне продовжувати аналогічні дослідження.

Формулювання цілей (мета) статті, постановка завдання. Мета статті полягає в розкритті сутності та структури навчально-методичного забезпечення якості дистанційного навчання у ЗВО України.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Логіка дослідження потребує визначити розуміння поняття «дистанційне навчання». Дослідивши теоретичні основи організації дистанційного навчання в закладі вищої освіти, представлені в наукових публікаціях С. Антошук, В. Бикова, В. Гравіта, О. Дмитрієнко, Т. Лисенко, Н. Маятіної та ін., зазначимо, що дистанційне навчання в закладі вищої освіти – це особлива, гнучка, зручна, відкрита, добровільна, дієва, динамічна форма синхронного й асинхронного навчання, що ґрунтується на використанні інформаційно-цифрових і телекомунікаційних технологій, сприяє навчальній опосередкованій взаємодії між віддаленими учасниками (викладачами та здобувачами) за допомогою освітніх платформ (систем) (Moodle, Ding Talk, Zoom, Microsoft. Teams, Classdojo та Google Classroom тощо) (Бутенко, 2025).

Актуалізація проблеми якісної підготовки майбутніх фахівців до професійної діяльності в умовах дистанційної освіти зумовлює необхідність теоретичного осмислення й уточнення сутності навчально-методичного забезпечення (далі НМЗ) як ключового чинника гарантування якості дистанційного навчання.

Загальновідомо, що вся науково-практична інформація, використана в освітньому процесі, потребує належної методичної організації, яка з урахуванням виробничих запитів забезпечує системність і впорядкованість знань. Відтак методична база навчання має бути науково обґрунтованою, тобто такою, що адекватно визначає обсяг, зміст, якість необхідної інформації для підготовки відповідних фахівців (Олійник, 2010).

В історії педагогічної науки та практики є різні погляди на сутність, функції навчально-методичного забезпечення підготовки майбутніх фахівців. Дослідники зазначили, що НМЗ – це дидактичний інструмент управління процесом професійної підготовки фахівців (Борисова, 2004); комплекс навчально-методичних документів, що відображає спроектовану модель навчально-виховного процесу та передбачає її подальшу практичну реалізацію (Болюбаш, 1997); комплексна інформаційна модель педагогічної системи (Козаков, 1990); дієвий чинник, що впливає на всі галузі діяльності ЗВО (Соколенко, 2006).

Сучасні науковці визначили НМЗ освітнього процесу як:

– єдність цілей, змісту, дидактичного процесу й організаційних форм, що являє собою сукупність інформаційних і навчально-методичних матеріалів, які призначені забезпечити всі основні етапи навчання – від надання навчальної інформації, її сприйняття, усвідомлення й застосування для оволодіння визначеним обсягом знань та переліком компетентностей до контролю результатів вивчення навчальної дисципліни (Савельєва, 2017: 6);

– певну, чітко визначену сукупність навчально-методичних документів із планування вивчення дисципліни й матеріалів з організації та проведення навчального процесу: навчальне обладнання, засоби комунікації, основна й допоміжна література, дидактичні матеріали, інструкції до лабораторних, практичних, курсових, дипломних робіт, діагностичні засоби визначення рівня навчальних досягнень студентів (Замороцька, 2015: 7);

– сукупність засобів, методів і матеріалів, які використовують для організації, реалізації та контролю навчального процесу в закладах освіти, що включає весь спектр ресурсів для допомоги викладачам ефективно навчати, а студентам – засвоювати навчальний матеріал (Забезпечення дисциплін, 2023).

Заслужують на увагу узагальнювальні висновки С. Шевчук щодо комплексного методичного забезпечення як варіанту реалізації навчально-методичного супроводу освітнього процесу в закладах професійної освіти – це розробка й створення оптимальної системи навчально-методичної документації та засобів навчання, необхідних для повної та якісної професійної підготовки відповідно до вимог Державного стандарту в межах робочої навчальної програми курсу (Шевчук, 2021).

Підсумовуючи цей огляд, визначаємо навчально-методичне забезпечення якості освітнього процесу як цілісну, структурно впорядковану педагогічну систему, що інтегрує нормативні, змістові, методичні, технологічні та цифрові компоненти освітнього процесу, забезпечує його проєктування, організацію та реалізацію на засадах компетентнісного та діяльнісного підходів, спрямована на формування визначених стандартами вищої освіти результатів навчання, розвиток загальних і спеціальних компетентностей здобувачів освіти та забезпечення відповідності освітнього процесу критеріям якості й академічної доброчесності.

У межах дослідження більш ґрунтовно розглянемо структуру навчально-методичного забезпечення якості дистанційного навчання у ЗВО.

Зазначимо, що результативність, ефективність дистанційного навчання залежить від усебічного забезпечення. Проблема забезпечення дистанційного навчання присвячено праці вітчизняних науковців С. Антошук, В. Бикова, В. Гравіта, Л. Ляхоцької, Т. Сорочан та ін. Так, С. Антошук, В. Гравіт виокремили основні види забезпечення дистанційного навчання в післядипломній педагогічній освіті, які, на нашу думку, доцільно було б використовувати й у закладах вищої освіти: нормативне (закони, постанови, укази, акти МОНУ, внутрішні документи ЗВО); науково-методичне (методичні рекомендації, критерії, засоби та системи контролю якості; змістовне, дидактичне та методичне наповнення); системотехнічне (апаратні засоби, інформаційно-комунікаційне забезпечення, програмне забезпечення, вебресурси навчальних дисциплін); кадрове (педагогічні, науково-педагогічні працівники, методисти освітніх закладів) (Антошук, & Гравіт, 2015).

Н. Савельєва розглянула НМЗ освітнього процесу та виокремила навчально-методичний комплекс навчальної дисципліни (далі – НМКД) (сукупність нормативних, навчально-методичних та програмних матеріалів із конкретної дисципліни, представлених у паперовій та/чи електронній формах, упорядкованих без порушення авторських прав на твори, що входять до складу НМКД, необхідних і достатніх для ефективного формування в здобувачів відповідних компетентностей, передбачених освітньою програмою спеціальності відповідного рівня вищої освіти) (Савельєва, 2017).

До НМКД учена віднесла робочу навчальну програму навчальної дисципліни, конспекти лекцій, методичні вказівки (рекомендації) до проведення лабораторних/практичних/семінарських занять та самостійної роботи, матеріали щодо контролю: завдання (тести) для поточного, семестрового контролю знань, критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів, комплексу контрольну роботу (Савельєва, 2017).

С. Шевчук для підвищення ефективності освітнього процесу виокремила структуру комплексного методичного забезпечення навчальних предметів, який названо паспортом КМЗ: законодавчо-правова та нормативна документація (закони, Державний стандарт, положення, акти тощо), навчально-методична документація (робочі навчальні плани та програми, поурочно-тематичні плани, перелік навчально-виробничих робіт і вправ, плани аудиторних занять, завдання діагностичного контролю, матеріали для проведення моніторингових досліджень якості професійної підготовки тощо), паспорт навчального кабінету, лабораторії, майстерні (план-схема нормативного розташування робочих місць учнів, педагога та матеріально-технічного оснащення, інструкції з охорони праці, електро- й пожежобезпеки, санітарно-гігієнічні норми), дидактичне забезпечення для здобувачів (навчальна та довідкова інформація, навчально-технічна документація, роздатковий матеріал, технічні засоби навчання, завдання для самостійної роботи, тести контролю, макети, моделі, муляжі тощо), матеріально-технічне забезпечення (обладнання та пристосування, інструменти тощо), документація позааудиторної діяльності педагога (графіки консультацій, матеріали роботи гуртків, проведення конкурсів, олімпіад, предметних тижнів, свят, творчі роботи здобувачів тощо), науково-методичне забезпечення (методичні розробки, тематичні папки дидактичних матеріалів, матеріали самоосвіти та перспективного педагогічного досвіду тощо) (Шевчук, 2021).

У «Положенні про дистанційне навчання» акцентовано на науково-методичному забезпеченні дистанційного навчання, що включає: методичні (теоретичні та практичні) рекомендації щодо розроблення та використання педагогічно-психологічних та інформаційно-комунікаційних технологій дистанційного навчання; критерії, засоби та системи контролю якості дистанційного навчання; змістовне, дидактичне та методичне наповнення вебресурсів (дистанційних курсів) навчального плану/навчальної програми підготовки (Положення про дистанційне навчання, 2020).

Зважаючи на аналіз наукових досліджень сучасних учених (С. Антошук, Я. Болюбаш, В. Биков, В. Гравіт, О. Кошелева, О. Кравчук, Л. Ляхоцька, Н. Савельєва, Т. Сорочан, С. Шевчук та ін.), спираючись на «Положення про дистанційне навчання», «Положення про розроблення, оформлення та затвердження навчально-методичного комплексу навчальної дисципліни в

„ДДПУ”», «Положення про внутрішнє забезпечення якості освіти в „ДДПУ”», «Положення про дистанційне навчання у ДВНЗ „ДДПУ”», Положення про розроблення та сертифікацію дистанційних курсів навчальних дисциплін у ДВНЗ „ДДПУ”», визначимо структуру навчально-методичного забезпечення якості дистанційного навчання у ЗВО.

До складу НМЗ дистанційного навчання здобувачів входять:

– силабус навчальної дисципліни (стислий опис навчальної дисципліни, що містить її основні характеристики та спрямований допомогти здобувачеві в процесі організації навчальної діяльності);

– навчально-методичні матеріали для лекцій (опорний конспект лекцій, схеми, таблиці, графіки, мультимедійні презентації, підручники, навчальні посібники, методичні рекомендації; питання, завдання за окремими темами лекцій для самоконтролю; список рекомендованої основної та додаткової літератури за темами лекцій; глосарій тощо);

– інструктивно-методичні матеріали до практичних (семінарських, лабораторних) занять із навчальної дисципліни (тема, мета, обсяг, план практичних (семінарських, лабораторних) занять, основні питання та завдання для засвоєння навчального матеріалу та поточного контролю, тексти ситуацій для аналізу, список рекомендованої літератури тощо);

– інструктивно-методичні матеріали до самостійної роботи (завдання, приклади виконання завдань, інструкції, питання/тести для самоконтролю з кожної теми; перелік тем рефератів, есе, творчих робіт для індивідуального виконання; тематика та зміст навчального матеріалу, передбаченого для самостійного опрацювання, список рекомендованої літератури тощо);

– методичні вказівки до курсових (магістерських) робіт (тематика курсових (магістерських) робіт; короткі загальні та навчально-методичні матеріали з наукової роботи; інструкції щодо структури, оформлення та змісту робіт; критерії та шкала оцінювання наукової роботи, захист);

– матеріали щодо контролю знань здобувачів (завдання (тести) для поточного, підсумкового контролю знань, питання до заліку та екзамену тощо);

– інструктивні матеріали оцінювання результатів навчання здобувачів (критерії оцінювання результатів навчання здобувачів за лекції, практичні заняття; оцінювання за визначеними темами рефератів, доповідей, есе, презентацій тощо; заліку та екзамену тощо);

– інструктивні матеріали щодо дистанційного супроводу дисципліни (навчально-методичні засоби дистанційного навчання; матеріали для мультимедійного супроводу; тренінгові комп’ютерні програми; навчальні відеофільми, відеолекції, вебіари, інтерактивні матеріали; аудіозаписи), електронні ресурси (доступ до онлайн-платформ, баз даних, тестових завдань) тощо;

– дидактичні матеріали – спеціально створені чи адаптовані засоби навчання, що забезпечують ефективне засвоєння знань, формування умінь і навичок, розвиток компетентностей здобувачів освіти. Вони можуть бути як друкованими, так й електронними, та використовуватися в освітньому процесі на всіх його етапах – від пояснення нового матеріалу до закріплення, контролю й узагальнення знань (основні – підручники, навчальні посібники, допоміжні –

довідники, словники, хрестоматії, дидактичні тексти, брошури, часописи, робочі зошити, кейси тощо).

Отже, НМЗ як ключовий чинник гарантування якості дистанційного навчання, на відміну від традиційного формату, можна визначити як системно організований комплекс нормативних, навчально-методичних, дидактичних і цифрових ресурсів, що окреслює зміст, структуру, технології та інструменти реалізації освітнього процесу, забезпечує його цілісність, керованість, результативність і відповідність установленим стандартам та очікуваним результатам навчання, що функціонує як механізм забезпечення якості через цифрове середовище навчання, передбачає алгоритмізовану підтримку пізнавальної діяльності здобувачів освіти, системний онлайн-моніторинг результатів навчання й оперативне коригування освітнього процесу відповідно до стандартів вищої освіти та потреб професійного середовища.

Висновки та перспективи подальших розвідок у даному напрямку. Підсумовуючи, зазначимо, що НМЗ дистанційної освіти сприяє підвищенню ефективності навчання (створює чітку структуру навчальних матеріалів, сприяє їх доступності та послідовності, що дозволяє здобувачам краще засвоювати інформацію та більш цілеспрямовано освоювати навчальний контент); стандартизації освітнього процесу (забезпечує уніфікованість і відповідність освітніх програм установленим державним і галузевим стандартам, що гарантує рівень підготовки попри форму чи місце навчання); зручності під час використання (систематизовані та структуровані матеріали спрощують організацію роботи викладачів і студентів, зменшують витрати часу на пошук і підготовку ресурсів, роблячи освітній процес більш керованим і прозорим); гнучкості освітнього процесу (навчально-методичні ресурси забезпечують можливість адаптації матеріалів під різні форми навчання (очне, дистанційне, змішане), що дозволяє ефективно реагувати на індивідуальні потреби здобувачів і специфіку освітньої програми).

ДЖЕРЕЛА І ЛІТЕРАТУРА

Антошук, С.В., & Гравіт, В.О. (2015). *Основи організації дистанційного навчання в післядипломній педагогічній освіті: наук. посіб.* Суми: НІКО, Україна.

Болюбаш, Я. Я. (1997). *Організація навчального процесу у вищих закладах освіти* : навч. посіб. Київ: ВВП «КОМПАС», Україна.

Борисова, З. (2004). *Хрестоматія з історії дошкільної педагогіки* : навч. посіб. Київ: Вища шк. Україна.

Бутенко, Д. (2025). Теоретичні основи організації дистанційного навчання у закладі вищої освіти (на прикладі ДВНЗ «ДДПУ»). *Гуманізація навчально-виховного процесу*: зб. наук. праць /за ред. С.А.Саяпіної. Дніпро: ПП «ЛІРА ЛТД», (2 (108)). 19–29.

Гаврілова, Л.Г., & Катасонова, Ю.І. (2017). Теоретичні аспекти впровадження дистанційного навчання в Україні. *Освітологічний дискурс.* (1-2). 168–182.

Забезпечення дисциплін: Відокремлений структурний підрозділ «Городищенський фаховий коледж Уманського національного університету садівництва» (2023). URL: <https://surl.li/tnknbq>

Замороцька, В.В. (2015). Розвиток навчально-методичного забезпечення підготовки майбутніх вихователів у вищих навчальних закладах України (друга половина XX століття) (дис. канд. пед. наук). ДВНЗ «ДДПУ». Слов'янськ, Україна.

Козаков В. А. (1990). Самостійна робота студентів як дидактична робота. Київ: НМКСВО. 15–60.

Кошелева, О.Б., Кравчук, О.А., & Цисельська, О.В. (2022). Забезпечення якості вищої освіти в умовах дистанційного навчання. *Питання культурології*, (39), 160–171.

Муковіз, О. (2012). Дистанційне навчання у системі неперервної освіти вчителя початкової школи: сутність та особливості. *Психолого-педагогічні проблеми сільської школи*. (43 (1)). 259–266.

Огієнко, О.І. (2012). Дистанційна педагогічна освіта: зарубіжний та вітчизняний досвід: метод. рекомен. Київ. Інститут педагогічної освіти та освіти дорослих. URL: <https://surl.li/bqxqun>

Олійник, В.В. (2010). Теоретичні та методичні засади розвитку системи підвищення кваліфікації працівників профтехосвіти на основі дистанційних технологій. Київ. Україна.

Положення про дистанційне навчання: наказ МОН України від 25.04.2013р. № 466 (зі змінами від 08.09.2020 р. № 1115). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0703-13#Text>

Савельєва, Н. (уклад.). (2017). Навчально-методичне забезпечення освітніх компонентів: довідник для педагогічних та науково-педагогічних працівників. Полтава: ПНПУ імені В.Г.Короленка. Україна.

Соколенко, Т. М. (2005). Організація навчально-методичних комплексів у вищих навчальних закладах Слобожанщини (друга половина XIX століття) (дис. канд. пед. наук). Слов'янський держ. педагогічний ун-т. Слов'янськ, Україна.

Шевчук, С.С. (2021). Модель комплексного методичного супроводу професійної підготовки кваліфікованих робітників. *Імідж сучасного педагога: електрон. наук. фах. журнал*. (4(199)). 41–46.

REFERENCES

Antoshchuk, S.V., & Hraviv, V.O. (2015). *Osnovy orhanizatsii dystantsiinoho navchannia v pisliadyplomnii pedahohichnii osviti* [Fundamentals of distance learning organization in postgraduate pedagogical education]. Sumy: NIKO. [in Ukrainian]

Boliubash, Ya. Ya. (1997). *Orhanizatsiia navchalnoho protsesu u vyshchikh zakladakh osvity* [Organization of the educational process in higher education institutions]. Kyiv: VVP «KOMPAS». [in Ukrainian]

Borysova, Z. (2004). *Khrestomatiiia z istorii doshkilnoi pedahohiky* [Reader in the history of preschool pedagogy]. Kyiv: Vyshcha shkola. [in Ukrainian]

Butenko, D. (2025). *Teoretychni osnovy orhanizatsii dystantsiinoho navchannia u zakladi vyshchoi osvity (na prykladi DVNZ «DDPU»)* [Theoretical foundations of distance learning organization in a higher education institution (on the example of SHEI “DDPU”)]. In S.A.Saiapina (Ed.), *Humanizatsiia navchalno-vykhovnoho protsesu*, 2(108), 19–29. Dnipro: PP «LIRA LTD». [in Ukrainian]

Havrilova, L.H., & Katasonova, Yu.I. (2017). *Teoretychni aspekty vprovadzhennia dystantsiinoho navchannia v Ukraini* [Theoretical aspects of distance

learning implementation in Ukraine]. *Osvitohichnyi diskurs*, (1–2), 168–182. [in Ukrainian]

Vidokremleni strukturnyi pidrozdil «Horodyshchenskyi fakhovy kolledzh Umansko natsionalnoho universytetu sadivnytstva». (2023). Zabezpechennia dystsyplin. URL: <https://surl.li/tnkboq>. [in Ukrainian]

Zamorotska, V.V. (2015). Rozvytok navchalno-metodychnoho zabezpechennia pidhotovky maibutnikh vykhovateliv u vyshchych navchalnykh zakladakh Ukrainy (druha polovyna XX stolittia) [Development of educational and methodological support for future educators training in higher education institutions of Ukraine (second half of the 20th century)] (Candidate's thesis). DVNZ «DDPU», Sloviansk, Ukraine. [in Ukrainian]

Kozakov, V.A. (1990). Samostiina robota studentiv yak dydaktychna problema [Independent student work as a didactic problem]. Kyiv: NMKSVO. [in Ukrainian]

Koshelieva, O.B., Kravchuk, O.A., & Tsyselska, O.V. (2022). Zabezpechennia yakosti vyshchoi osvity v umovakh dystantsiinoho navchannia [Quality assurance of higher education in distance learning conditions]. *Pytannia kulturolohii*, (39), 160–171. [in Ukrainian]

Mukoviz, O. (2012). Dystantsiine navchannia u systemi neperervnoi osvity vchytelia pochatkovo shkoly: sutnist ta osoblyvosti [Distance learning in the system of continuous education of primary school teachers: essence and features]. *Psykhologo-pedahohichni problemy silskoi shkoly*, 43(1), 259–266. [in Ukrainian]

Ohienko, O.I. (2012). Dystantsiina pedahohichna osvita: zarubizhnyi ta vitchyzniani dosvid [Distance pedagogical education: foreign and domestic experience]. Kyiv: Instytut pedahohichnoi osvity ta osvity doroslykh. URL: <https://surl.li/bqxqun>. [in Ukrainian]

Oliinyk, V.V. (2010). Teoretychni ta metodychni zasady rozvytku systemy pidvyshchennia kvalifikatsii pratsivnykiv proftekhosvity na osnovi dystantsiinykh tekhnolohii [Theoretical and methodological foundations of professional development system of vocational education workers based on distance technologies]. Kyiv, Ukraine. [in Ukrainian]

Ministerstvo osvity i nauky Ukrainy. (2013). Polozhennia pro dystantsiine navchannia (Nakaz № 466 vid 25.04.2013, zi zminamy № 1115 vid 08.09.2020). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0703-13#Text>. [in Ukrainian]

Savelieva, N. (Ed.). (2017). Navchalno-metodychne zabezpechennia osvitnikh komponentiv [Educational and methodological support of educational components]. Poltava: PNPU imeni V.H.Korolenka. [in Ukrainian]

Sokolenko, T.M. (2005). Orhanizatsiia navchalno-metodychnykh kompleksiv u vyshchych navchalnykh zakladakh Slobozhanshchyny (druha polovyna XIX stolittia) [Organization of educational-methodical complexes in higher education institutions of Slobozhanshchyna (second half of the 19th century)] (Candidate's thesis). Sloviansk, Ukraine. [in Ukrainian]

Shevchuk, S.S. (2021). Model kompleksnoho metodychnoho suprovodu profesiinoi pidhotovky kvalifikovanykh robitnykiv [Model of comprehensive methodological support for professional training of skilled workers]. *Imidzh suchasnoho pedahoha*, 4(199), 41–46. [in Ukrainian]

АНОТАЦІЯ.

У статті розкрито сутність та структуру навчально-методичного забезпечення якості дистанційного навчання у ЗВО України. Зазначено, що НМЗ якості освітнього процесу – це цілісна, структурно впорядкована педагогічна система, що інтегрує нормативні, змістові, методичні, технологічні та цифрові компоненти освітнього процесу, забезпечує його проєктування, організацію та реалізацію на засадах компетентнісного та діяльнісного підходів, спрямована на формування визначених стандартами вищої освіти результатів навчання, розвиток загальних і спеціальних компетентностей здобувачів освіти та забезпечення відповідності освітнього процесу критеріям якості й академічної доброчесності. Звернено увагу, що до складу НМЗ дистанційного навчання здобувачів входять: силабус навчальної дисципліни, навчально-методичні матеріали для лекцій, інструктивно-методичні матеріали до практичних (семінарських, лабораторних) занять із навчальної дисципліни, інструктивно-методичні матеріали до самостійної роботи, методичні вказівки до курсових (магістерських) робіт, матеріали щодо контролю знань здобувачів, інструктивні матеріали оцінювання результатів навчання здобувачів, інструктивні матеріали щодо дистанційного супроводу дисципліни, дидактичні матеріали. Констатовано, що НМЗ як ключовий чинник гарантування якості дистанційного навчання – це системно організований комплекс нормативних, навчально-методичних, дидактичних і цифрових ресурсів, що визначає зміст, структуру, технології та інструменти реалізації освітнього процесу, забезпечує його цілісність, керованість, результативність і відповідність установленим стандартам та очікуваним результатам навчання, що функціонує як механізм забезпечення якості через цифрове середовище навчання, передбачає алгоритмізовану підтримку пізнавальної діяльності здобувачів освіти, системний онлайн-моніторинг результатів навчання й оперативне коригування освітнього процесу відповідно до стандартів вищої освіти та потреб професійного середовища.

Ключові слова: *навчально-методичне забезпечення, дистанційне навчання, заклад вищої освіти, забезпечення якості, структура навчально-методичного забезпечення.*

Дата надходження статті до видання: 18.02.2026 р.

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 01.05.2026 р.

Дата публікації: 29.05.2026 р.